

Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України
(ЦДАМЛМ України)

ФОНД № 317

ІВАНИЧУК РОМАН ІВАНОВИЧ

(1929–2016)

український письменник

ОПИС № 1

справ постійного зберігання

1951 – 1979

Київ 2023

Зміст

	№№ од. зб.	№№ арк.
Передмова		3-7
Список скорочень		8
Іменний покажчик		9
I. Творчі документи Іваничука Р. І.	1-17	10-13
<i>1.1. Романи</i>	<i>1-15</i>	<i>10-12</i>
<i>1.2. Повісті</i>	<i>16</i>	<i>12</i>
<i>1.3. Збірки</i>	<i>17</i>	<i>13</i>
II. Зображальні документи	18-24	13-14

Передмова

Роман Іванович Іваничук – український письменник, поет та громадський діяч. Роман Іванович є одним із організаторів Товариства української мови ім. Тараса Шевченка та Народного Руху України. Був членом Спілки письменників України (з 1960), з 1990 по 1994 був депутатом Верховної Ради України I-го скликання. Лауреат Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка (1985), Літературної премії ім. А. Головка (1979) та премії ім. Івана Мазепи (1999), заслужений працівник культури України (1993), Герой України (2009).

Народився Роман Іванович 27 травня 1929 року в селі Трач Косівського району Івано-Франківської області, в родині вчителя. Саме батько дав йому жагу до знань та поштовх до заняття творчістю. Згадуючи своє дитинство Роман Іванович казав: «Батько був величезним для мене авторитетом – на рівні з Богом. Він був прекрасним учителем, завжди перебував на видноті, до нього всі з'їжджалися по пораду ... Я би не понаписував стільки книжок, якби в дитинстві не слухав ті розмови»¹.

Навчався у початковій школі в селі Трач, від 1942 року – в Коломийській гімназії, яку закінчив у 1947 році. На бажання батька вступив на геологічний факультет Львівського університету, але покинув навчання, оскільки прагнув здобути філологічну освіту. Один рік пропрацював учителем початкової школи в селі Трач.

У 1948 році знову вступив до Львівського університету на філологічний факультет (українську філологію), але через те, що не хотів вступати до комсомолу і на свята ходив у вишиванці, на нього написали донос, і в 1949 році Романа Іваничука виключили з університету за «антирадянську діяльність»².

¹ Терен Т. Неопублікована розмова з Романом Іваничуком. *Українська правда* Життя.

² Життєвий та творчий шлях Романа Іваничука. Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. Франка.

За словами самого Романа Івановича, писати він почав ще з раннього дитинства: «Спочатку були дитячі спроби, віршики ... А потім прийшло усвідомлення: ти – не соловей, що щебече сам для себе, а тебе мусять читати. ... Мушу написане комусь показати, хтось мусить прочитати, оцінити. А я – перемогти всі труднощі, аби стати не десь позаду, а, щонайменше, у другий ряд письменників. Нині стою, кажуть, у першому ряді. Ну, то хай буде. Працював над собою дуже довго, дуже вперто»¹.

Після виключення Роман Іванович Іваничук відслужив три роки в армії (в Азербайджані) і в 1953 році поновився в університеті який закінчив у 1957 році. Після навчання він поїхав працювати вчителем української мови і літератури у село Щирець Львівської області. Там продовжив писати і у 1960 році вступив до Спілки письменників УРСР. Рекомендацію до вступу отримав від письменника-модерніста Михайла Яцківа (1873–1961)².

Протягом 1963-1990 років письменник працював у редакції журналу «Жовтень». З 1990 року завідував відділом прози журналу «Дзвін». Цього ж року був обраний народним депутатом УРСР.

Схвально зустріла критика першу збірку новел Романа Іваничука, «Прут несе кригу», видано її було у Львові в 1958 році видавництвом «Каменярь».

Процес створення своїх творів автор описує так: «Пишу ручкою. На машинці передрукую. Мені потрібно зробити мінімум дві чернетки ручкою. Першу завжди спалюю, бо вона написана ніяк – лише ловлю думку. У другій – стилізую зроблене. Третя уже чиста. Я даю її на машинку, перечитую, пропоную друзям. Дозволяю їм робити всілякі зауваження на полях. Щось із

¹ Франко З. Роман Іваничук: Все мусить завершитися перемогою. «Час і події» Інтерв'ю з України.

² Р. Загайська та І. Мельник. Львів без Романа Іваничука. Збруч. URL: <https://zbruc.eu/node/56306> (дата звернення: 21.08.2023).

того я прийму, а щось ні. Потім передруковую ще раз. Отже, маю уже мінімум чотири варіанти. А потім – п'ятий. Це трудомістка робота»¹.

У 8 класі Роман Іваничук ненадовго потрапив до ув'язнення через підозри з боку радянської влади, там йому довелося провести 2 місяці. Згодом ця історія лягла в основу одного з його творів - «Вогненні стовпи».

У 1968 році побачив світ перший історичний роман Іваничука «Мальви», він приніс письменнику успіх серед читачів, а також переслідування та цькування з боку радянської влади, тому роман було несправедливо забуто аж до часів «перебудови». Така ж доля спіткала й інший його історичний роман «Край битого шляху». Хоча й більшість його творів проходили цензуру, Романа Іваничука довго ігнорували як автора. Принципово не пішовши на співпрацю з радянською владою, письменник стикнувся з тим, що про нього не хотіли писати статті та просувати його творчість. Та це його не зупиняло. Ось як Роман Іванович описує роботу над романами: «Кожен мій твір, насамперед, історичні романи – інакший за стилем. Завжди писав так, щоб не повторитися. Звичайно, всі знають, що то писав Іваничук, що то його почерк. Намагаюся писати щоразу інакше. Знаходжу інший композиційний підхід, ключ».²

Наступними вийшли в романи «Черлене вино» (1977), «Манускрипт з вулиці Руської» (1979), «Вода з каменю» (1982), «Четвертий вимір» (1984), «Журавлиний крик» (1988), «Бо війна війною» (1989), роман «Орда» (1992), «Благослови, душе моя, Господа...» (1993), «Смерть Юди» (1997), «Дороги вольні і невольні» (1999), «Сполохи над пустирем. Саксаул у пісках» (2002), «Країна Ірредента. Злодії та Апостоли» (2004), «Нештоденний щоденник» (2005), «Вогненні стовпи» (2006), «Люлька з червоного дерева» (2009), «Моя кунсткамера» (2009), «Понад Прутом моя Коломия» (2010), «Хресна проща» (2011), «Торговиця» (2012).

¹ Савенок В. Роман Іваничук: Як стати письменником – інтерв'ю. Частина 1. *SVOBODA.FM*

² Франко З. Роман Іваничук: Все мусить завершитися перемогою. «*Час і події*» Інтерв'ю з України.

Вже після здобуття Україною незалежності Роман Іванович Іваничук Брав участь у підготовці і проголошенні Декларації про державний суверенітет України 16 липня 1990 року і Акту про незалежність України 24 серпня 1991 року. Активно підтримував Помаранчеву революцію та Революцію Гідності. Мав чітку проукраїнську громадянську позицію.

Загалом, за життя письменника було видано більше 60 книжок, 20 з яких - це історичні романи, що присвячені історії України.

Помер Роман Іваничук 17 вересня 2016 року у Львові на 87-му році життя.

Представлені у даному описі документи до ЦДАМЛМ України були передані в 1970 році фондоутворювачем особисто. Із документів надходження було сформовано здавальний опис № 1, що містив 12 справ за 1951-1967 роки. Також у 1979 та 1980 роках Роман Іваничук особисто передав до ЦДАМЛМ України документи, з яких було сформовано опис № 2 первинного розбору документів на 14 справ за 1963-1979 роки. У 2023 році описи надійшли на перероблення, внаслідок чого укладено опис № 1 справ постійного зберігання на 18 одиниць зберігання за 1951 – 1979 роки.

Справи опису розміщено у розділі «Творчі документи» з підрозділами: «Романи», «Повісті» та «Збірки», а також у розділі «Зображальні документи».

Розділ «Творчі документи» поділений на підрозділи «Романи», «Повісті» та «Збірки». Підрозділ «Романи» представлений рукописами історичних романів «Мальви», «Черлене вино», двома частинами історичного роману «Журавлиний крик», а також рукописами романів «Манускрипт з вулиці Руської» та трьома частинами трилогії «Край битого шляху». У підрозділі «Повісті» представлено рукопис заключної частини роману «Край битого шляху» – «Зупинись, подорожній!», яка планувалась як епілог. А в підрозділі «Збірки» представлено першу збірку новел Іваничука «Прут несе кригу».

Розділ «Зображальні документи» представлений індивідуальними фото Романа Іваничука, а також його світлинами в групах з іншими особами.

Документи у розділах опису систематизовано за структурно-хронологічною ознакою. Фізичний стан документів задовільний.

Опис укладено згідно з методичним посібником «Робота з документами особового походження» (Київ, 2009).

Передмову склала:

Головний спеціаліст відділу

довідкового апарату документів

_____ 2023 р.

Анастасія МИРОНЕНКО

Список скорочень

арк.	аркуш
б/д	без дати
ім.	імені
кн.	книга
м.	місто
маш.	машинопис
р.	рік
рук.	рукопис

Іменний покажчик

	№№
Братунь Р.А.	24
Буряк Б.С.	24
Вільде І.Д.	24
Герасимчук Д.К.	21, 24
Гільєн Н.	19
Гнатюк І.Ф.	21
Ґжицький В.З.	19
Іщенко М.Г.	24
Карабутенко І.Ф.	24
Кудлик	21
Кудря Р.	21
Нижник І. І.	21
Романюк В.	21
Семанюк Н.	20
Стецюк Я.Н.	19
Федорів Л. М.	20
Хоткевич П. В.	24
Яворівський В.О.	21

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням ЕПК ЦДАМЛМ України

_____ Протокол № _____

ФОНД № 317

Іваничук Роман Іванович

(1929 – 2016)

український письменник

ОПИС № 1

справ постійного зберігання

1951 – 1979

Надходження згідно з актами № 848 від 08.10.1970, від 17.12.1979, № 83 від 20.05.1980.

№№ з/п	Заголовок справи	Крайні дати документів у справі	Кількість документів у справі	Кількість аркушів у справі	Примітка
1	2	3	4	5	6
I. ТВОРЧІ ДОКУМЕНТИ ІВАНИЧУКА Р. І.					
<i>1.1 Романи</i>					
1.	Іваничук Р. І. «Мальви». Історичний роман. Рук.	1965 – 1967	1	251	

1	2	3	4	5	6
2.	Іваничук Р.І. «Журавлиний крик» = «Меч і мисль». Історичний роман. Кн. І. Рук.	1968 – 1970	1	243	
3.	Іваничук Р.І. «Журавлиний крик – Лебединий вік». Історичний роман. Кн. II. Маш. з рук. правками	1968 – 1972	1	226	
4.	Іваничук Р.І. «Черлене вино». Історичний роман. Рук.	1974 – 1976	1	156	
5.	Іваничук Р.І. «Манускрипт з вулиці Руської». Роман. Рук.	1976 – 1977	1	222	

1	2	3	4	5	6
6.	Іваничук Р.І. «На зламі ночі». Роман. Кн. I. трилогії «Край битого шляху». Рук.	б/д [не пізніше 1962 р.]	1	283	
7.	Іваничук Р.І. «Імлистий ранок». Роман. Кн. II трилогії «Край битого шляху». Рук., маш. з правками	б/д [на пізніше 1962 р.]	1	232	
8.	Іваничук Р.І. «Жарінь». Роман. Кн. III трилогії «Край битого шляху». Рук.	б/д [не пізніше 1962 р.]	1	331	

1.2. Повісті

9.	Іваничук Р.І. «Зупинись, подорожній!». Повість. Рук.	б/д [1964 – 1966]	1	133	
----	---	-------------------------	---	-----	--

1	2	3	4	5	6
1.3. Збірки					
10.	Іваничук Р. І. «Прут несе кригу». Збірка новел. Рук.	1951 – 1956	1	128	
II. ЗОБРАЖУВАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ					
11.	Індивідуальні фотографії Іваничука Р.І.	б/д	3	3	

12.	Фотографії Іваничука Р.І. в групах із Гільєном Н., Ѓжицьким В.З., Стецюком Я.Н. на Кубі	1963	3	3	
13.	Фотографія Іваничука Р.І. в групі з Хоткевичем П.В. та Семанюк Н. під час зустрічі на телебаченні у м. Львові	1969	1	1	

1	2	3	4	5	6
14.	Фотографія Іваничука Р.І. в групі з Герасимчуком Д.К., Гнатюком І.Ф., Кудиком Р., Нижником І.Й., Романюком В., Яворівським В.О. на нараді молодих письменників у м.Стрию	1971	1	1	
15.	Фотографії Іваничука Р.І. в групах із читачами в м. Мотиська	30 листопада 1979	2	2	
16.	Фотографія Іваничука Р.І. в групі з львівськими школярами	б/д [1970-ті?]	1	1	
17.	Фотографії Іваничука Р.І. в групах із письменниками Братунем Р.А., Буряком Б.С., Герасимчуком Д.К., Вільде І.Д., Іщенком М.Г., Карабутенком І.Ф., Федорів Р.М. та іншими особами	б/д [1950-ті?-1970-ті?]	5	5	

1	2	3	4	5	6
18.	Здавальний опис №1, опис №2 первинного розбору документів	8 жовтня 1970, 17 грудня 1979, 20 травня 1980	2	7	

В опис № 1 внесено 18 (вісімнадцять) одиниць зберігання з № 1 по № 18 - 28 (двадцять вісім) документів на 2228 (двох тисячах двоста двадцяти восьми) аркушах.

Опис склав:

Головний спеціаліст
відділу довідкового
апарату документів
11 серпня 2023 р.

Анастасія МИРОНЕНКО

Прийнято на постійне зберігання до ЦДАМЛМ України 18 (вісімнадцять) одиниць зберігання з № 1 по № 18 - 28 (двадцять вісім) документів на 2228 (двох тисячах двоста двадцяти восьми) аркушах.

Документи передав:

Головний спеціаліст
відділу довідкового
апарату документів

Анастасія МИРОНЕНКО

Документи прийняв:

начальник відділу забезпечення
збереженості документів

_____ р.

Тетяна СНЄЖКОВА